

НАРЪЧНИК НА КМЕТА

Грантова програма „Капка по капка“

Програма „Капка по капка“ цели да подобри достъпа до питейна вода и хигиенни възможности с фокус върху жителите на районите, страдащи от проблеми във водоснабдяването. Програмата се осъществява чрез грантове за проекти на неправителствени организации, граждански групи и общини, които предлагат решения на проблеми с недостига и разхищението на питейна вода и се основават на експертен подход, прилагане на стандарти за безопасност, партньорство и ангажиране на заинтересованите институции и гражданите.

ЗА АВТОРИТЕ

Наръчник на кмета е съставен, презледан и оформен от екипа на Сдружение „Българска асоциация по водите – БАВ“. Всякакви въпроси и коментари, които могат да изникнат в процеса на работа, са добре дошли на официалния мейл на Асоциацията bwa.sofia@gmail.com

Програма „Канка по канка“ 2025

Съдържание

ВЪВЕДЕНИЕ	3
РЕЧНИК	3
I. ОСИГУРЯВАНЕ НА ВОДА	4
1. НЕДОСТАТЪЧЕН ДЕБИТ ИЛИ ПРЕСЪХВАНЕ НА СЪЩЕСТВУВАЩ ВОДОИЗТОЧНИК	4
2. ЛОШО КАЧЕСТВО НА ВОДАТА.....	4
3. СТАРА И КОМПРОМЕТИРАНА ВОДОПРЕНОСНА МРЕЖА	5
4. ЛИПСА НА РЕЗЕРВЕН ВОДОИЗТОЧНИК	6
5. НЕДОСТЪПНИ ИЛИ ЗАНЕМАРЕНИ ОБЩЕСТВЕНИ ЧЕШМИ И КЛАДЕНЦИ	6
6. ЗАВИСИМОСТ ОТ ЦЕНТРАЛИЗИРАНА СИСТЕМА, БЕЗ МЕСТНИ РЕШЕНИЯ	7
II. ВОДОПЕСТЕНЕ	8
1. ЛИПСА НА ВОДОМЕРИ ИЛИ НЕТОЧНИ ИЗМЕРВАНИЯ	8
2. СЛАБА КООРДИНАЦИЯ МЕЖДУ ОБЩИНАТА, ВИК И ИНСТИТУЦИИТЕ	8
3. НИСКА ОСВЕДОМЕНОСТ И ЛИПСА НА ОТГОВОРНО ПОТРЕБЛЕНИЕ	9
4. ЛИПСА НА СИСТЕМИ ЗА ПОВТОРНО ИЗПОЛЗВАНЕ НА ВОДА (СИВИ ВОДИ)	10
5. ИЗПОЛЗВАНЕ НА ДЪЖДОВНА ВОДА ЗА НЕХИГИЕННИ НУЖДИ	10
III. КУЛТУРА НА ПОТРЕБЛЕНИЕ	11
1. НИСКО НИВО НА ПЛАНИРАНЕ И ОТЧЕТНОСТ НА ВОДНАТА КОНСУМАЦИЯ В ОБЩИНТЕ 11	
2. НИСКА ОСВЕДОМЕНОСТ И ЛИПСА НА КУЛТУРА НА ПЕСТЕНЕ НА ВОДА.....	12
3. ИЗПОЛЗВАНЕ НА ОСТАРЕЛИ И НЕИКОНОМИЧНИ ВОДНИ УРЕДИ	12
4. ТЕЧОВЕ И СКРИТИ ЗАГУБИ ВЪВ ВЪТРЕШНИТЕ ИНСТАЛАЦИИ НА СГРАДИ.....	13
5. ЛИПСА НА УЧИЛИЩНИ ИЛИ ОБЩЕСТВЕНИ ОБРАЗОВАТЕЛНИ КАМПАНИИ ПО ТЕМАТА ..	14
6. ЛИПСА НА КУЛТУРА НА УСТОЙЧИВО ПОТРЕБЛЕНИЕ.....	14
IV. ОСИГУРЯВАНЕ НА РЕЗЕРВНИ ВОДОИЗТОЧНИЦИ	15
1. ЛИПСА НА ДОКУМЕНТИРАНО ПРОУЧВАНЕ ЗА НОВИ ИЗТОЧНИЦИ.....	15
2. ЛИПСА НА РЕЗЕРВНИ ИЗТОЧНИЦИ ЗА ВОДОСНАБДЯВАНЕ	16
V. ПОДОБРЯВАНЕ НА ИНФРАСТРУКТУРАТА	17
1. ОСТАРЕЛИ ВОДРАЗПРЕДЕЛИТЕЛНИ СИСТЕМИ С ВИСОКИ ЗАГУБИ	17
2. НЕДОСТАТЪЧНА И АМОРТИЗИРАНА ВОДНА ИНФРАСТРУКТУРА	17

ВЪВЕДЕНИЕ

Водата е жизненоважен ресурс – основа за здравословен живот, икономическо развитие и устойчиво бъдеще. Въпреки това, предизвикателствата, свързани с водоснабдяването в населените места, особено в малките и средни общини, остават сериозни и често трудно преодолими с ограничени местни ресурси.

Настоящият **Наръчник на кмета по Грантова програма „Капка по капка“** е създаден с практическа цел – да предостави на местната власт ясно структуриран преглед на основните проблеми, свързани с водоснабдяването и възможностите за тяхното решаване чрез програмата.

Първоначално идентифицираните проблеми са представени в 5 стратегически цели на програмата както следва 1. Осигуряване на питейна вода за всички; 2. Водопестене; 3. Култура на потребление; 4. Осигуряване на резервни водоизточници; 5. Подобряване на инфраструктурата.

Наръчникът съдържа конкретни насоки, стъпки за действие, добри практики и ключови съображения при подготовка и реализиране на проекти, насочени към подобряване на водоснабдяването.

Той не заменя техническите експерти, но улеснява местната власт в разбирането на процеса – от определяне на нуждите до успешно кандидатстване и реализация на проект с дългосрочен ефект за населеното място.

С точната информация и правилните партньори, промяната е възможна – капка по капка.

РЕЧНИК

ВиК – Водоснабдяване и канализация

ЗВ – Закон за водите

КСС – Количествено-стойностна сметка

МРРБ – Министерство на регионалното развитие и благоустройството

ОВОС – Оценка за въздействието върху околната среда

ПРР – Програма „Развитие на регионите“

ПУДООС – Предприятие за управление на дейностите по опазване на околната среда

РЗИ – Регионална здравна инспекция

I. ОСИГУРЯВАНЕ НА ВОДА

1. Недостатъчен дебит или пресъхване на съществуващ водоизточник

Описание на проблема:

Много населени места, особено в планински и полупланински райони, разчитат на извори, каптажи или кладенци със сезонен дебит. През лятото или при продължително засушаване водоизточникът може да намалее драстично или напълно да пресъхне.

Последствия:

- Въвеждане на воден режим за населението и институциите
- Нарушена хигиена в обществени сгради (училища, детски градини)
- Невъзможност за поддържане на стопанства (градини, животни)

Причини:

- Климатични промени – по-малко валежи, повишени температури
- Липса на управление и контрол на добива
- Несъответствие между капацитет на източника и броя на потребителите
- Липса на алтернативни източници

Препоръки за решение:

- Хидрогеоложко проучване за нови или допълнителни източници на питейна вода
- Изграждане на резервоар или водосборна система
- Въвеждане на режим за пестене на вода
- Обновяване на съществуващия източник (например: каптаж или кладенец)

Необходими документи:

- Заявление до Басейнова дирекция за проучване
- Разрешително за водовземане (чл. 52 от ЗВ)
- Становище от РЗИ при използване за питейни нужди
- Доклад за ОВОС (ако се намира в защитена зона)
- Геоложки паспорт на новия сондаж

2. Лошо качество на водата

Описание на проблема:

В някои селища водата, макар и налична, е негодна за пиене поради микробиологично или химическо замърсяване (нитрати, желязо, манган и др.). Причината често е в липсата на пречиствателни съоръжения или в замърсяване от земеделие и отпадъчни води.

Последствия:

- Забрана за ползване на водата за питейни нужди

- Увеличени разходи за бутилирана вода
- Здравни рискове (особено за деца и възрастни хора)

Причини:

- Липса на санитарно-охранителна зона
- Изтичане на отпадъчни води в близост до водоизточника
- Липсваща, стара или неработеща пречиствателна система

Препоръки за решение:

- Монтиране на филтриращи или UV системи
- Създаване на санитарна охранителна зона
- Периодичен мониторинг от РЗИ и/ или с уреди за on-line мониторинг
- Информирание на населението за рисковете и възможностите

Необходими документи:

- Акт от РЗИ с проби от вода
- Проект за водопречистване (одобрен от компетентен орган)
- Разрешително за заустване (ако се отвеждат отпадъчни води)
- Съгласувателно становище с Басейнова дирекция

3. Стара и компрометирана водопреносна мрежа

Описание на проблема:

Водопроводите в повечето села са изградени преди десетилетия и са морално и технически остарели. Материалите (асбестоцимент, метал) са податливи на пробиви, корозия и загуба на налягане.

Последствия:

- Загуба на над 50% от водата по трасето
- Повишен риск от замърсяване през пробивите
- Чести аварии и високи разходи за поддръжка

Причини:

- Липса на инвестиции в поддръжка
- Неактуализирана документация и трасировки
- ВиК операторите инвестират в по-големите градове

Препоръки за решение:

- Изготвяне на технически проект за реконструкция
- Канديدатстване за финансиране (национални и европейски програми)
- Подмяна на амортизирани участъци

Необходими документи:

- Технически проект от правоспособно лице
- КСС
- Разрешение за строеж (ако е нужно)
- Становище от ВиК оператора

4. Липса на резервен водоизточник**Описание на проблема:**

Повечето села разчитат на един основен водоизточник. При повреда, пресъхване или замърсяване няма алтернатива и общината е принудена да организира водоноски или да прекъсва водоподаването.

Последствия:

- Невъзможност за задоволяване на базовите нужди на хората
- Нарушена дейност в обществени институции
- Повишено напрежение сред населението

Причини:

- Липса на проучвания за вторичен източник
- Неактивни резервни съоръжения (сондажи, кладенци)
- Недостатъчно финансиране за изграждане на паралелни системи

Препоръки за решение:

- Изграждане или възстановяване на резервен кладенец
- Изграждане на резервоар
- Поддържане на гъждовни водосборни системи за нехигиенни нужди

Необходими документи:

- Хидрогеоложко проучване
- Разрешение за водовземане
- Одобрение от РЗИ
- Документация за капацитет, местоположение и санитарна зона

5. Недостъпни или занемарени обществени чешми и кладенци**Описание на проблема:**

Обществените чешми и кладенци, които в миналото са служили като основен източник на вода, често са изоставени, в лошо хигиенно и техническо състояние или недостъпни поради обрастване, липса на поддръжка или правен статут.

Последствия:

- Загуба на възможен алтернативен източник при водна криза
- Повишен риск от замърсяване и здравословни проблеми
- Загуба на културна стойност и местни традиции

Причини:

- Неясна собственост и липса на отговорна институция за поддръжка
- Липса на ресурси за възстановяване и облагородяване
- Неглижиране на исторически или културни елементи на населеното място

Препоръки за решение:

- Регистриране на съоръженията в общинския инвентар
- Възстановяване с доброволчески акции и местни партньори
- Поставяне на информационни табели, обособяване на санитарни зони
- Промотиране на чешмите като част от културно-туристически маршрут

Необходими документи:

- Геодезическо заснемане на обекта
- Документ за собственост или съгласие на собственика
- Проект за възстановяване (ако се прави ремонт)
- Становище от РЗИ за използване на вода (при питейна функция)
- Съгласуване със съответната дирекция при културна или защитена стойност

6. Зависимост от централизирана система, без местни решения

Описание на проблема:

Малките селища са силно зависими от ВиК оператори, които често обслужват големи територии и нямат капацитет или стимул да инвестират в отдалечени населени места.

Последствия:

- Забавяне при реакция на аварии
- Липса на гъвкавост в управлението на водните ресурси
- Невъзможност за общински инициативи без координация с ВиК

Причини:

- Дългосрочни договори с ВиК гружества
- Липса на местен технически персонал
- Законова рамка, която ограничава самостоятелни действия

Препоръки за решение:

- Създаване на работни групи между общини и ВиК за съвместно планиране
- Обучение на местни служители за базова техническа поддръжка

- Изграждане на спомагателни местни системи (резервоари, локални филтри)
- Включване на проблема в общинските стратегически планове

Необходими документи:

- Споразумение за сътрудничество с ВиК оператора
- План за действие при аварии, одобрен от общината и ВиК
- Документи за съвместно управление или мониторинг на водата
- Оценка на техническото състояние на локални съоръжения

II. ВОДОПЕСТЕНЕ

1. Липса на водомери или неточни измервания

Описание на проблема:

Липсата на измервателни уреди не позволява да се следи или оптимизира потреблението.

Последствия:

- Неизяснено потребление
- Ниска мотивация за пестене
- Трудност при управление на водопотреблението

Причини:

- Висока начална инвестиция
- Неработещи измервателни уреди
- Липса на изискване за отчетност

Препоръки за решение:

- Подбор и монтаж на нови измервателни уреди
- Отчитане и анализ ежемесечно

Необходими документи:

- Списък на обектите
- Договори за доставка и монтаж
- Доклади с първоначални показания

2. Слаба координация между общината, ВиК и институциите

Описание на проблема:

Често при водна криза или планиране на инвестиции няма съгласувана комуникация между ключовите институции – община, ВиК, РЗИ, Басейнова дирекция. Това води до паралелни усилия, неефективност и загуба на възможности за синергия.

Последствия:

- Забавяне на инвестиционни процеси
- Липса на точна информация за нуждите
- Дублиране на дейности или взаимно блокиране на проекти

Причини:

- Административна тежест и недостиг на персонал
- Слаба координационна роля на общината
- Липса на механизми за съвместна работа

Препоръки за решение:

- Създаване на работна група на ниво община с представители на институции
- Регулярни срещи и споделяне на информация за състоянието и нуждите
- Създаване на база данни за водни съоръжения и техният статус

Необходими документи:

- Заповед на кмета за сформирание на работна група
- Протоколи от съвместни заседания
- Стратегия за управление на водните ресурси в общината
- Формуляр за обмен на данни между институциите

3. Ниска осведоменост и липса на отговорно потребление**Описание на проблема:**

В редица населени места липсва култура на разумно използване на водата. Това се изразява в течащи чешми, незаконно включване, неотчитане на разходите, липса на осведоменост сред децата и възрастните.

Последствия:

- Високи загуби на вода
- Натоварване на мрежата
- Повишени сметки, дори без реална консумация

Причини:

- Липса на образователни кампании и местна активност
- Остаряла водомерна система или липса на контрол
- Приети навици на "безплатна вода" без осъзнаване на ресурсния недостиг

Препоръки за решение:

- Организиране на образователни кампании в училища и обществени сгради
- Включване на темата във фестивали, събори, местни медии

- Разпространение на табели и визуални послания до чешми и обществени сгради
- Въвеждане на доброволчески инициативи – ген за проверка на течове и подмяна на кранове

Необходими документи:

- Програма за информационна кампания
- Съгласуване с училища/читалища за участие на ученици
- Мултимедийни материали, табели, листовки с образователен характер
- Оценка на въздействие – преди и след (например водомери, анкети)

4. Липса на системи за повторно използване на вода (сиви води)

Описание на проблема:

Няма практика за събиране и повторно използване на сиви води от душовете и мивки за поливане, почистване и санитарни цели.

Последици:

- Използване на питейна вода за непитейни нужди
- Загуба на потенциал за водопестене
- Повишено натоварване на системата

Причини:

- Липса на познания и инвестиции
- Законови неясноти

Препоръки:

- Пилотни проекти в обществени сгради
- Евтини решения (бидони, вторични тръби)
- Подготовка на местни указания за безопасна употреба

Необходими документи:

- Проект за система за сиви води
- Съгласуване с РЗИ/ВиК оператор
- Инструкция за поддръжка

5. Използване на гъждовна вода за нехигиенни нужди

Описание на проблема:

Въпреки че гъждовната вода е ценен ресурс, тя рядко се използва системно за миене на улици, поливане на зелени площи, противопожарни нужди или дори за санитарни помещения в обществени сгради.

Последици:

- Използване на питейна вода за технически и санитарни нужди
- Повишен натиск върху мрежата в сухите сезони
- Нереализиран потенциал за водопестене

Причини:

- Липса на системи за събиране, съхранение и филтриране на гъжговна вода
- Липса на технически познания и проекти
- Страхове относно хигиената при употреба на децентрализирана вода

Препоръки за решение:

- Изграждане на резервоари към училища, кметства и здравни служби
- Използване на водата за поливане, миене, промиване на тоалетни
- Създаване на демонстрационни системи и обучение на персонал

Необходими документи:

- Проект за инсталация за събиране на гъжговна вода
- Инструкция за безопасна употреба и поддръжка
- Съгласуване с РЗИ при санитарно приложение
- Документация за водосборната площ и обем

III. КУЛТУРА НА ПОТРЕБЛЕНИЕ

1. Ниско ниво на планиране и отчетност на водната консумация в общините

Описание на проблема:

В много общини няма ясно дефинирани механизми за следене и планиране на водната консумация в обществени сгради и дейности. Липсва база данни, отговорно лице или месечен мониторинг на водния разход.

Последици:

- Неидентифицирани пикове в потреблението или течове
- Неоптимизирани бюджети за разходи на общината
- Липса на данни за проекти по водопестене и техния ефект

Причини:

- Липса на обучен персонал или определена длъжност
- Неизградена култура за вътрешен контрол и мониторинг
- Остарели практики на плащане по прогнозни сметки

Препоръки за решение:

- Назначаване на лице, отговарящо за водна и енергийна ефективност
- Създаване на електронна система за месечно въвеждане на разходи
- Анализ на потреблението и доклади към кмета/общински съвет

Необходими документи:

- Заповед на кмета за отговорно лице
- Формуляр за месечна отчетност по сгради
- Протоколи от вътрешен одит/проверка
- Инструкция за събиране и анализ на данни

2. Ниска осведоменост и липса на култура на пестене на вода

Описание на проблема:

Жителите често приемат водата за даденост, което води до разхищение – течачи чешми, промиване без нужда и др.

Последици:

- Завишена консумация
- Пренебрегване на течове
- Липса на социален натиск за пестене

Причини:

- Липса на информация и добри примери
- Няма местни кампании
- Навици от миналото, когато водата не се плащаше

Препоръки:

- Кампании в училища и общността
- Плакати, табели, брошури в обществени сгради
- „Ден на водата“ с демонстрации и събития

Необходими документи:

- Програма за кампания
- Материали и протоколи от проведени дейности
- Анкетни карти за оценка на ефекта

3. Използване на остарели и неикономични водни уреди

Описание на проблема:

Старите батерии, душовете и казанчетата изразходват много вода. Липсват аератори и сензорни уреди.

Последици:

- Излишен разход в обществени сгради

- Лош пример за жителите
- Високи месечни сметки

Причини:

- Липса на финансиране за подмяна
- Липса на стратегия за обновяване на ВиК оборудване

Препоръки:

- Подмяна с водоспестяващи арматури
- Създаване на списък с приоритетни сгради
- Измерване на разхода преди и след подмяната

Необходими документи:

- Протокол от технически оглед
- План-график и КСС
- Договор за доставка и монтаж

4. Течове и скрити загуби във вътрешните инсталации на сгради

Описание на проблема:

Нерегистрирани или пренебрегнати течове в кранове, казанчета и тръби водят до постоянен разход на вода без знание на ползвателите.

Последици:

- Постоянен разход на вода
- Увреждане на сградната инфраструктура
- Повишени сметки за вода

Причини:

- Липса на профилактични проверки
- Остарели или некачествени компоненти
- Липса на конкретно лице, отговорно за поддръжка

Препоръки:

- Назначаване на техническо лице
- Годишен профилактичен преглед
- Подмяна на компрометирани арматури
- Монтиране на вътрешни водомери

Необходими документи:

- Протокол от технически оглед
- План за ремонт и поддръжка

- Договори с ВиК фирми

5. . Липса на училищни или обществени образователни кампании по темата

Описание на проблема:

Темата за разумното използване на водата рядко присъства в ежедневната комуникация с деца, младежи или общността. Учебната програма не включва практическо обучение по водна устойчивост, а в обществените събития тя е слабо застъпена.

Последици:

- Липса на устойчиви нагласи у бъдещите поколения
- Занижена обществена ангажираност по темата вода
- По-нисък успех на други мерки без подкрепа от хората

Причини:

- Недостатъчен контакт между общината и училищата/читалищата
- Липса на готови материали и обучители
- Нисък приоритет на темата спрямо други обществени нужди

Препоръки за решение:

- Включване на темата в училищните седмици за екология или Деня на водата/ Земята
- Създаване на ученически клубове по водна устойчивост
- Провеждане на конкурси, изложби, доброволчески акции

Необходими документи:

- Сценарий и програма за събития
- Съгласие от училищни/читалищни ръководства
- Плакати, листовки и електронни материали
- Отчет за реализирана кампания и анкети с участниците

6. Липса на култура на устойчиво потребление

Описание на проблема:

Културата на потребление обхваща дълбоко вкоренени навици, вярвания и нагласи в общността. В много населени места, водата все още се възприема като неограничен и евтин ресурс, което води до безконтролна и разточителна употреба. Липсва съзнание, че тя всъщност е стратегически ресурс, подложен на натиск от промени в климата, демографията и инфраструктурата на населените места.

Последици:

- Трайно високо потребление на вода, дори при кризи и недостиг
- Пасивност към повреди, течове и нерегламентирано ползване
- Ниска ефективност на мерките за водопестене без промяна в поведението

Причини:

- Отсъствие на дългосрочна образователна работа с различни възрастови групи
- Образци от миналото (вода като социално благо без цена)
- Липса на институционален пример за устойчиво поведение
- Слабо разбиране за екологичната и икономическа стойност на водата

Препоръки:

- Разработване на интегрирани образователни програми с участието на училища, читалища и местни медии
- Прилагане на поведенчески интервенции: визуални напомняния, съобщения върху сметките, конкурси, поощрения
- Организиране на общински форуми по водна устойчивост с участие на граждани, институции и бизнес
- Въвеждане на критерий „устойчиво поведение“ в местните политики и програми

Необходими документи:

- Стратегия за устойчиво потребление и образователни дейности
- План за комуникация и включване на общността
- Списък с индикатори и методика за наблюдение на поведението
- Документация от реализирани събития, анкети и анализи

IV. ОСИГУРЯВАНЕ НА РЕЗЕРВНИ ВОДОИЗТОЧНИЦИ

1. Липса на документирано проучване за нови източници

Описание на проблема:

Много общини имат нужда от нови водоизточници, но не разполагат с хидрогеоложки проучвания, технически задания или план-схеми. Това блокира достъпа до финансиране по национални и международни програми.

Последствия:

- Невъзможност за кандидатстване за финансиране
- Липса на стратегическо развитие
- Зависимост от съществуващи, често нестабилни водоизточници

Причини:

- Висока цена на предварителните проучвания
- Липса на експертен капацитет в малки общини
- Бюджетни ограничения

Препоръки за решение:

- Залагане на бюджет за прединвестиционни проучвания
- Използване на налични геоложки карти и данни от МОСВ
- Кандидатстване за техническа помощ от гържавни програми

Необходими документи:

- Задание за хидрогеоложко проучване
- Оферта и договор с лицензирана фирма
- Карта на съществуващи водоизточници и нови потенциални зони
- Съгласувателни писма от Басейнова дирекция и РЗИ

2. Липса на резервни източници за водоснабдяване

Описание на проблема:

Много малки населени места разчитат на един-единствен източник за водоснабдяване – централен каптаж, кладенец или мрежа. При авария, пресъхване или замърсяване, липсата на резервен източник води до водна криза. Резервните източници са от ключово значение за устойчивостта на системата и осигуряването на вода в извънредни ситуации.

Последици:

- Прекъсване на водоподаването за дни, а понякога и седмици
- Риск за здравето на населението поради недостиг на хигиенни условия
- Повишено социално напрежение, особено в уязвими групи

Причини:

- Липса на стратегическо планиране за алтернативно водоснабдяване
- Скъпи проучвания и изграждане на нови източници
- Недостатъчно сътрудничество с ВиК, Басейнови дирекции и РЗИ

Препоръки:

- Картиране на всички потенциални резервни водоизточници в общината
- Възстановяване на стари кладенци и чешми, при спазване на санитарни норми
- Изграждане на буферни резервоари с помпени системи за временно ползване
- Сключване на споразумения с мобилни водоносци при аварийни ситуации

Необходими документи:

- Хидрогеоложко проучване или доклад за съществуващи източници
- Разрешително за водовземане от Басейнова дирекция (чл. 52 от ЗВ)
- Становище от РЗИ относно годността за питейна или санитарна употреба
- Технически проект за изграждане или реконструкция на резервен източник

V. ПОДОБРЯВАНЕ НА ИНФРАСТРУКТУРАТА

1. Остарели водоразпределителни системи с високи загуби

Описание на проблема:

Старата инфраструктура в селата (главно от метал и асбестоцимент) е склонна към течове, пробиви и загуби на вода още преди крайните потребители.

Последици:

- Загуби над 50% от водата
- Чести аварии и високи разходи за ремонт
- Намалено налягане, особено в периферни райони

Причини:

- Липса на инвестиции и приоритет за малките населени места
- Няма превантивна поддръжка
- Липсва реално проследяване на загубите

Препоръки:

- Подмяна на критични участъци
- Монтиране на възлови водомери
- План за рехабилитация на мрежата

Необходими документи:

- Технически проект
- КСС и съгласуване с ВиК
- Разрешение за строеж

2. Недостатъчна и амортизирана водна инфраструктура

Описание на проблема:

Водната инфраструктура в много от малките населени места е изградена преди десетилетия и не отговаря на съвременните стандарти. Тя включва не само тръбопроводи, но и резервоари, шахти, хидранти, пречиствателни станции и помпени съоръжения. Системите често са частично функциониращи, погложени на чести повреди и неспособни да отговорят на нови нужди – като нарастващо потребление, климатични промени или кризи.

Последици:

- Чести аварии, течове и прекъсване на водоснабдяване
- Високи нива на загуби на вода по трасето (до 60%)
- Повишени разходи за ремонти, вместо устойчиви инвестиции
- Затруднено прилагане на нови технологии и мерки за водопестене

Причини:

- Липса на дългосрочни планове за подмяна и рехабилитация
- Недостатъчен местен бюджет и ограничен достъп до външно финансиране
- Недостатъчно обучен технически персонал на място
- Слаба координация между ВиК оператори, общини и проектанти

Препоръки:

- Провеждане на технически одит на съществуващата инфраструктура
- Изготвяне на план за поетапна подмяна и модернизация по приоритетни участъци от мрежата и/или съоръжения
- Създаване на общински инвестиционни програми за воден сектор
- Осигуряване на достъп до европейски фондове и национални програми чрез консултанти
- Обучение и сертифициране на местния технически персонал

Необходими документи:

- Доклад от техническо обследване на ВиК инфраструктура
- Прединвестиционно проучване и проектна документация
- Съгласувания с ВиК оператор, Басейнова дирекция и РЗИ
- КСС и анализ „разходи-ползи“
- Документи за кандидатстване по финансираща програма (напр. ПУДООС, ПРР, МРРБ)